

Handläggare
Carolina Kjellgren
Telefon: 08-508 25 240
Shahira Megahid
Telefon: 08-508 25 361**Till**
Socialnämnden
2022-11-22

Rapport om budgetuppdrag LVM 2022

Redovisning av budgetuppdrag

Förvaltningarnas förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner rapport om budgetuppdrag LVM 2022.
2. Socialnämnden överlämnar rapport om budgetuppdrag LVM 2022 till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Veronica Wolgast Carstorp
T.f. förvaltningschefMaria Karlsson
T.f. avdelningschef

Sammanfattning

Socialnämnden har i budget 2022 tilldelats två uppdrag avseende *lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall*, LVM. Det ena avseende att utreda och utvärdera vad som hänt i ärenden i vilka det inkommit LVM anmälningar som efter utredning inte har föranlett ansökan om vård enligt LVM, och det andra att utreda formerna för ett tryggt mottagande från LVM-vård. Då budgetuppgiften gäller LVM och har gemensamma beröringspunkter har socialförvaltningen valt att redovisa budgetuppgifterna tillsammans i rapporten om budgetuppdrag LVM 2022.

Syftet med rapporten är att presentera stadsdelsförvaltningarnas och socialförvaltningens enhet för hemlösas hantering av ärenden i vilka det inkommit LVM-anmälningar under perioden februari till och med april 2022 och vad som har hänt i de ärenden som inte föranlett ansökan om vård enligt LVM. Rapporten syftar även till att presentera stadsdelsförvaltningarnas och socialförvaltningens enhet

för hemlösas hantering av planering och genomförande av insatser efter avslutad LVM-vård. Vidare är syftet med rapporten att presentera den processkarta för planering och genomförande av insatser efter LVM-vård (eftervård) som socialförvaltningen tagit fram tillsammans med stadsdelsförvaltningarna.

Stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa har framfört ett behov av förtydligande kring samverkan med hälso- och sjukvården, beroendevård och psykiatri, under pågående LVM-vård för planering av insatser som ska genomföras av respektive huvudman efter att LVM-vården avslutats. Socialförvaltningen har därför initierat och bildat en arbetsgrupp med Region Stockholm i syfte att ta fram en gemensam rutin.

Inom ramen för arbetet med budgetuppdragen föreslår socialförvaltningen att följande åtgärder skulle kunna utredas vidare i syfte att utveckla stadens arbete med LVM:

- Implementering av processkarta för planering och genomförande av insatser efter LVM-vård (eftervård).
- Fortsatt samverkan med regionen avseende framtagande av en gemensam rutin för samverkan vid planering och genomförande av vård- och stödinsatser efter avslutad LVM-vård. Implementering av rutinen när den är godkänd av respektive organisation.
- LVM-granskning av socialtjänstinspektörerna.
- Följa vilka beslut som fattas avseende samsjuklighetsutredningens förslag. Framförallt avseende att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård och socialtjänstens förtydligade ansvar avseende sociala stödinsatser samt de förslag som kommer att presenteras avseende en gemensam lagstiftning för personer som vårdas utan samtycke enligt LVM eller LPT. Planering och förberedelser för förändrade arbetssätt inom socialtjänsten kommer att behöva genomföras beroende på beslut.

Bakgrund

Socialnämnden har i Stockholms stads budget för 2022 tilldelats uppdragen:

- Socialnämnden ska utreda och utvärdera vad som hänt i ärenden i vilka det inkommit LVM anmälningar som efter utredning inte har föranlett ansökan om vård enligt insatsen LVM.
- Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda formerna för ett tryggt mottagande från LVM-vård.

För att svara på budgetuppdraget avseende att utreda och utvärdera vad som hänt i ärenden i vilka det inkommit LVM anmälningar som efter utredning inte har föranlett ansökan om vård enligt LVM tog socialförvaltningen fram en enkät. Enkäten avgränsades till ärenden i vilka det inkommit LVM-anmälningar under perioden 1 februari till och med 30 april 2022. Enkäten skickades ut till stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa i februari 2022.

För att svara på budgetuppdraget avseende att utreda formerna för ett tryggt mottagande från LVM-vård har socialförvaltningen anordnat en workshopserie på två tillfällen med stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa. Det första tillfället genomfördes i april och det andra tillfället i september 2022. Vidare har socialförvaltningen tillsammans med stadsdelsförvaltningarna tagit fram en processkarta för planering och genomförande av insatser efter LVM-vård (eftervård). Utöver stadsdelsförvaltningarnas och socialförvaltningens enhet för hemlösas involvering vid framtagandet av processkartan har socialförvaltningen inhämtat synpunkter på denna från den stadsövergripande brukarreferensgruppen missbruk och beroende och stadens referensgrupp med Statens institutionsstyrelse (SiS) LVM-vård.

Under arbetet med budgetuppdragen har stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa framfört ett behov av förtydligande kring samverkan med regionen under pågående LVM-vård för planering av de vård- och stödinsatser som ska genomföras av respektive huvudman efter att LVM-vården avslutats. Med anledning av detta har socialförvaltningen initierat och bildat en arbetsgrupp med Region Stockholm i syfte att ta fram en gemensam rutin. Möten med arbetsgruppen genomfördes i september och oktober 2022.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 16 november 2022. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 17 november 2022.

Ärendet

I den LVM-enkät som besvarades av stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa ställdes frågor om den enskildes kön, typ av missbruk, förekomst av samsjuklighet, var anmälan inkommit från, om utredning inletts antingen enligt SoL eller enligt LVM, orsak till varför utredning inte inletts, om beslut om omedelbart omhändertagande enligt 13 § LVM fattats, om utredning resulterat i ansökan om vård enligt 4 § LVM, om

utredning resulterat i insatser enligt SoL och om insatserna genomförts enligt plan. Nedan följer ett urval av resultaten från enkäten som redovisas i rapporten.

- Under mätperioden inkom 254 LVM-anmälningar till stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa.
- Könsfördelningen är 89 kvinnor (35 procent) och 165 män (65 procent).
- Flest personer återfinns i åldersgrupperna 30-39 år (23 procent) och 40-49 år (22 procent).
- Flest anmälningar har inkommit från beroendevården (160 stycken).
- Avseende typ av missbruk är alkohol den vanligaste substansen (106 ärenden) tätt följt av narkotika (103 ärenden). I 45 ärenden föreligger det ett blandmissbruk av alkohol och narkotika.
- Avseende samsjuklighet har 147 personer missbruk och samtidig psykisk ohälsa, 79 personer missbruk och samtidig neuropsykiatrisk diagnos/intellektuell funktionsnedsättning och 50 personer missbruk och samtidig fysisk ohälsa.
- I 106 av de 254 ärendena har ingen utredning inletts.
- I 63 av de 254 ärendena har utredning inletts enligt LVM.
- I elva av de 63 ärenden där utredning enligt LVM inletts, har beslut om omedelbart omhändertagande enligt 13 § LVM fattats. I fem av de elva ärendena har socialtjänsten ansökt om vård enligt 11 § LVM medan utredning enligt SoL inletts i resterande sex ärenden och insatser enligt SoL beviljats. I tre av de sex ärendena har insatserna enligt SoL genomförts enligt plan. I de tre ärenden som insatserna inte genomförts enligt plan har det i två ärenden beviljats andra insatser enligt SoL medan ett ärende har avslutats.
- I 19 av de 63 ärenden där utredning enligt LVM inletts, har LVM-utredningen avslutats och utredning enligt SoL inletts istället. I 18 av dessa ärenden har insatser enligt SoL beviljats medan ett ärende avslutats utan åtgärd. I samtliga 18 ärenden har insatserna enligt SoL genomförts enligt plan.
- I 13 av de 63 ärenden där utredning enligt LVM inletts, har utredningen avslutats utan åtgärd.
- I 20 av de 63 ärenden där utredning enligt LVM inletts, pågick utredning vid tidpunkt för registreringen av enkäten varpå det är för tidigt att uttala sig gällande vad utredningen kommer att resultera i.
- I 85 av de 254 ärendena har utredning enligt SoL inletts.
- I 51 av de 85 ärenden där utredning enligt SoL inletts, har insatser enligt SoL beviljats. I 49 av ärendena har insatserna

enligt SoL genomförts enligt plan. I de två ärenden som insatserna inte genomförts enligt plan har det i ett ärende beviljats andra insatser enligt SoL medan ett ärende har avslutats.

- I ett av de 85 ärenden där utredning enligt SoL inletts, har SoL-utredningen avslutats och utredning enligt LVM inletts istället. LVM-utredningen har därefter avslutats utan åtgärd med anledning av att den enskilde ansöker om insatser enligt SoL.
- I sju av de 85 ärenden där utredning enligt SoL inletts, har utredningen avslutats utan åtgärd.
- I 26 av de 85 ärenden där utredning enligt SoL inletts, pågick utredning vid tidpunkt för registreringen av enkäten varpå det är för tidigt att uttala sig gällande vad utredningen kommer att resultera i.

Under workshopparna har stadsdelsförvaltningarnas och socialförvaltningens enhet för hemlösa arbete med eftervård LVM kartlagts, synpunkter på resultaten från LVM-enkäten inhämtats och en processkarta för planering och genomförande av insatser efter LVM-vård (eftervård) tagits fram. Stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa har identifierat olika framgångsfaktorer i arbetet med eftervård och gynnsamma insatser. Processkartan för planering och genomförande av insatser efter LVM-vård (eftervård) består av elva steg och beskriver handläggningsprocess och arbetssätt för att stärka intern och extern samverkan samt brukarmedverkan vid planering och genomförande av eftervård LVM. Samordnad individuell plan, SIP, finns med som ett verktyg i processkartan för extern samverkan.

Arbetsgruppen bestående av representanter från socialförvaltningen och Region Stockholm har tagit fram ett utkast till en gemensam rutin för samverkan vid planering och genomförande av vård- och stödinsatser efter avslutad LVM-vård. Nästa steg är att presentera och överlämna rutinen till berörda organisationer för genomläsning, inhämtande av synpunkter och godkännande. Därefter kan det komma att bli aktuellt med att presentera rutinen för Storsthlm för implementering i Stockholms län.

Jämställdhetsanalys

Under 2021 var 3 352 personer aktuella för utredning eller insats på stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa kopplat till missbruk och beroende. Av dessa var 834 kvinnor (25 procent) och 2 518 män (75 procent). Män utgör en tydlig majoritet av målgruppen och fördelningen mellan könen har varit stabil under de senaste åren. I den LVM-enkät som fyllts i av stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa

avser majoriteten av LVM-anmälningarna män. Könsfördelningen är 89 kvinnor (35 procent) och 165 män (65 procent). Kvinnor med missbruk och beroende har en särskild utsatthet, vilket socialtjänsten behöver ta hänsyn till i enskilda ärenden i det uppsökande arbetet, utredningsarbetet och vid val av insatser men även på övergripande nivå.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Vård enligt LVM är en del av en längre vårdkedja där vård- och stödinsatser i de flesta fall behöver fortsätta även efter det att LVM-vården avslutats. Perioden direkt efter att LVM-vården avslutats är kritisk och kan innebära risk för återfall i missbruk och i vissa fall överdoser som kan resultera i dödsfall. En planering för de insatser som ska genomföras efter LVM-vården behöver ske under vårdtiden. I planeringen och vid valet av insatser är det av vikt att den enskilde är delaktig och att hänsyn tas till den enskildes önskemål. Att personer med missbruk och beroende får insatser från socialtjänsten och hälso- och sjukvården utifrån dennes behov och förutsättningar kan kopplas ihop med God och nära vård. I de fall som den enskilde motsätter sig insatser från socialtjänsten efter LVM-vården behöver motiverande arbete genomföras.

Personer med missbruk och beroende har ofta en komplex problematik som sträcker sig utanför själva beroendeproblematiken. För en helhetssyn kring den enskilde och långsiktighet i vård- och stödinsatserna behövs det i de allra flesta fall en samordning och samverkan internt inom socialtjänsten och externt med hälso- och sjukvården. SIP är en lagstadgad skyldighet när den enskilde är i behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården. SIP är dock inte enbart en överenskommelse mellan huvudmännen utan en process som syftar till att stärka den enskildes delaktighet i sin planering av vård och stöd.

För att stärka stadsdelsförvaltningarnas och socialförvaltningens enhet för hemlösa arbete med eftervård har en processkarta för planering och genomförande av insatser efter LVM-vården tagits fram. För att stödja stadsdelsförvaltningarnas och socialförvaltningens enhet för hemlösa samverkan med regionen har socialförvaltningen initierat framtagande av en gemensam rutin med Region Stockholm.

Inom ramen för arbetet med budgetuppdragen föreslår socialförvaltningen att följande åtgärder skulle kunna utredas vidare i syfte att utveckla stadens arbete med LVM:

- Implementering av processkarta för planering och genomförande av insatser efter LVM-vård (eftervård).
- Fortsatt samverkan med regionen avseende framtagande av en gemensam rutin för samverkan vid planering och

genomförande av vård- och stödinsatser efter avslutad LVM-vård. Implementering av rutinen när den är godkänd av respektive organisation.

- LVM-granskning av socialtjänstinspektörerna.
- Följa vilka beslut som fattas avseende samsjuklighetsutredningens förslag. Framförallt avseende att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård och socialtjänstens förtydligade ansvar avseende sociala stödinsatser samt de förslag som kommer att presenteras avseende en gemensam lagstiftning för personer som vårdas utan samtycke enligt LVM eller LPT. Planering och förberedelser för förändrade arbetssätt inom socialtjänsten kommer att behöva genomföras beroende på beslut.

Socialförvaltningen föreslår att nämnden godkänner bifogad rapport om budgetuppdrag LVM 2022 och att rapporten överlämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Bilagor

1. Rapport om budgetuppdrag LVM 2022.
2. Frågeformulärschema enkät LVM.
3. Resultat enkät LVM.
4. Processkarta för planering och genomförande av insatser efter LVM-vård (eftervård).